

VERSEGHY VAGY ÁNYOS MISEÉNEKE ?

Verseghy Ferenc költeményeinek kiadói, Császár Elemér és Madarász Flóris, a kisebb költemények gyűjteményébe függelékül fölvettek tíz miseéneket, melyeknek szerzőségét Verseghynek tulajdonították.¹ Az énekeknek szövege Verseghynek egy 1786. évi kéziratot imádságos könyvében maradt ránk. Két kéziratot példányban van meg az imádságos könyv s mind a kettő Verseghynek sajátkezű írása. A kiadók megjegyezték: «Verseghy szerzősége csak valószínű, s nem kétségtelen.» Ugyanis a miseénekek, a legutolsónak kivételével, már 1785-ben nyomtatásban is megjelentek az *Énekek könyve* c. énekes könyvben, melynek szerzőjéül Ányos Pált tartja a köztudat.

A Verseghy költeményeinek függeléke gyanánt kiadott tíz miseének voltaképen csak két egyházi ének. A 10. számmal jelzett *A' Prédikáció előtt Vasárnapi Ének* címet viseli s maga a cím világosan utal a rendeltetésére. A prédikáció előtti éneket megelőzi egy sorozatos miseének (1—9. sz.), más szóval egész műsére írt liturgikus ének. Ezt a teljes miseéneket még ma is szelvében ismerik és éneklik a katolikus templomokban. Kezdő sorai: *Im arcunkra borulunk.*

A teljes miseének szerzősége vitatott kérdés. Császár Elemér Verseghyt tartotta a szerzőnek. Véleménye szerint, mikor Nagy Ignác székesfehérvári püspök Ányost megbízta az énekeskönyv egybeállításával, Verseghy átengedte a miseéneket a gyűjtemény számára.²

Mások Ányost tekintik a teljes miseének szerzőjének. Horváth Konstantin közölte Verseghynek Horváth János veszprémi kanonokhoz 1821. febr. 25-én kelt leveléből, hogy Verseghy maga is Ányost vallotta az *Im! arcunkra borulunk* kezdetű miseének fordítójának.³

Verseghy az 1821. évi nemzeti zsinattal kapcsolatban tervezett új egyházi énekeskönyv számára egy új teljes miseéneket írt. Címe: *Más Mise-Ének*. Kezdő sora: *Hozzúd nagy Isten! járulunk.* A zirci kéziratból közzétette Horváth Konstantin.⁴

A vitatott miseének latjnból való átdolgozás. A latin miseének Haydn dallamosításában vált népszerűvé. A szöveg számos eltérést tüntet föl. Az ének kezdősora ilyen változatokban ismeretes: 1. *Prostravi ante thronum*, 2. *Prosternimur credentes*. 3. *Coram Te prosternimur*.

A latin miseének eljutott hazánkba is. Különösen a tanulóifjúság istentiszteletein kedvelték. A pápai pálos gimnázium növendékei a vasárnapi és ünnepnap diákmisszen a *Prosternimur credentes* miseéneket énekeltek a XVIII. század utolsó negyedében.⁵ Nem meglepő tehát, hogy éppen pálos tanár vállalkozott a latin miseének magyarítására.

¹ *Verseghy Ferenc kisebb költeményei*. Kiadják Császár Elemér és Madarász Flóris. Bpest 1810. (Régi Magyar Könyvtár 24. sz.)

² I. m. 316. l. — Császár Elemér: *Anyos Pál*. Bpest 1912. 207. l.

³ IK. 1928. 278. l.

⁴ IK. 1928. 274. l.

⁵ Bakonyvári Ildefonz: *A pápai kath. gymnasium története* a pálosok idejében. Pápa, 1896. 77. l.

A kalocsai piarista gimnáziumban is ezt a liturgikus miseéneket énekelte az ifjúság. A kalocsai gimnázium 1795-ben kiadott latin énekes könyvének¹ élén ez a miseének áll *Hymnus liturgicus* címmel. Kezdő sora: *Coram Te prosternimur*. Az ének teljes szövege a 3—11. lapot foglalja el. Mindjárt az első versszakba sajtóhiba csúszott be. A hibásan nyomtatott szöveg:

Coram Te prosternimur
o Sancta Trinitas!
Ad laudandum ferimur
Te simplex Unitas!
Consecramus hostiam
Quam instituisti:
In Tui memoriam
Fieri iussisti.

A 4. és 5. sor a sajtóhibák jegyzéke szerint ekként helyesbítendő:

Te Una Deitas!
Offerimus hostiam

Erdemes a kalocsai latin szöveget egybevetni a magyar átdolgozással.

A miseének tagozódása:

1. *Ad Introitum* (*Az Introituskor.*) Négy versszak. A magyar szövegben a versszakok egymásutánja a latinhoz képest: 1, 3, 4, 2. — 2. *Ad Gloria*. (*A' Glóriához.*) Két versszak. — 3. *Ad Evangelium*. (*Az Evangéliomhoz.*) Szintén 2 versszak. Érdekes a fundamentum szó magyar megfelelője: fenék-kő-szál. — 4. *Ad Credo*. (*A' Credohoz.*) A latinban 3, a magyarban 4 versszak. A legutolsó versszak egyező. A fordító nagyon szabadon bánik az eredeti szöveggel s a két első versszakot három versszakká bővíti. — 5. *Ad Offertorium*. (*Az Offertoriumhoz.*) Három versszak. — 6. *Ad Sanctus*. (*A' Sanctushoz.*) Két versszak. — 7. *Ad Elevationem*. (*Az Úr-mutatás után.*) Három-három versszak. Nagyon szabad átdolgozás. A latin szöveg versszakai ekként viszonylanak a magyar szöveghez: 1:1, 2+3:3. — 8. *Ad Communionem*. (*A' Communióhoz.*) A latinban 3, magyarban 5 versszak. Az átdolgozó betoldása a 3. és 4. versszak. — 9. *Ad Ite Missa est*. (*Az utolsó Áldozáshoz.*) Két versszak.

Az átdolgozó — mint láttuk — teljesen szabadon bánik a latin miseimádság szövegével. A körülíró és bővítő fordításmód teljesen megfelel annak, ahogy Versegly dolgozta át utolsó versét, Páduai Sz. Antal respon sóriumát.²

A' Prédikáció előtt Vasárnapi Ének — mint Császár megjegyzi — versformájára nézve is pontosan alkalmazkodik a vitás miseénekhez, szorosan hozzá csatlakozik.³ Ennek szerzőségét nem vitatják el Verseglytől.

Ányos vagy Versegly fordítása-e a kérdéses miseének? Talán még Horváth döntő érvével sem zárult le végképen a vita.

TIMÁR KÁLMÁN.

¹ *Hymni in usum studiosae iuventutis in Gymnasio Colocensi apud Scholas Pias. Kalocsa 1795.*

² IK 1925. 115. l.

³ *Versegly Ferenc kisebb költeményei.* 317. l.